Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΙΩΑΚΕΙΜ Ε' ΕΝ ΡΩΣΙΑι

Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ Ε' (1584 - 1587), μετὰ σφοδρὰν ἐσωτερικὴν ἀνωμαλίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας ἀναγνωρισθεὶς κανονικὸς Πατριάρχης καὶ ἀναλαβὼν τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας τῷ 1584, εὑρέθη πρὸ μεγάλων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν [1]. Ἀπετάθη δὲ πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Μόσχας Ἰωάννην δ' τὸν Τρομερὸν (1533 - 1584) ζητῶν βοήθειαν καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ διακόσια ρούβλια καὶ διάφορα δῶρα. Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ, προσεπεδήλου ζωηρὰν ἐπιθυμίαν ὅπως καὶ προσωπικῶς γνωρίσῃ τὸν ῥῶσον ἡγεμόνα, συλλαβὼν ἔκτοτε, ὡς φαίνεται, τὴν ἰδέαν τῆς μεταβάσεως εἰς Ρωσίαν [2].

Πράγματι δὲ ἀφοῦ κατὰ τὸ 1584 διέτρεξε τὰς ἑλληνικὰς χώρας, ἐπισκεφθεὶς μετὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου (1569 - 1590) καὶ τὴν Μυτιλήνην [3], ἐν τέλει τοῦ 1585 ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως εἰς Μόσχαν. Διελθὼν τῆς Λεοντοπόλεως (Λβώφ), ἵδρυσε τῇ 1 Ἰανουαρίου 1586 τὴν περίφημον θρησκευτικὴν Ἀδελφότητα, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας ὑπῆρξεν ἔρεισμα τῆς Ὀρθοδοξίας [4]. Ἐξ ἐπιστολῆς δὲ αὐτοῦ μανθάνομεν ὅτι τῇ 16 Ἰανουαρίου εὑρίσκετο ἔτι ἐν Λεοντοπόλει. Εὗρεν ἐκεῖ μεγάλην ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἠθικὴν ἀκαταστασίαν, ἱερεῖς προσελθόντας εἰς β' γάμον μετὰ χηρείαν, ἢ ἄλλους ἱερεῖς καὶ διακόνους χειροτονηθέντας, ἐνῷ ἔζων παρανόμως μετὰ γυναικῶν, ἄνευ ἱερολογίας καὶ στεφανώματος. Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ, μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς προφορικοὺς ἐλέγχους, ἔγραψε βραδύτερον καὶ ἐπιστολήν, δριμύτατα ἐλέγχων τὰς παραβάσεις τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ διατάξεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπισείων δὲ βαρύτατα ἐπιτίμια καὶ προτρέπων εἰς διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων. Ἡ ἐπιστολή, γραφεῖσα τὸ πρῶτον ἀραβιστί, μετεφράσθη εἰς τὴν ἑλλη-

---

[1] Πορφυρίου Οὐσπένσκη, ἀρχιμ., Συρία (ρωσιστί). Ἐν Κιέβῳ 1874, σ. 83. 87.

[2] A. Mouraviev, Σχέσεις τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Ἀνατολήν, (ρωσιστί). Ἐν Πετρουπόλει 1858 - 186, I, 96. 103.

[3] Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Μαυροκορδάτειος Βιβλιοθήκη, Παράρτημα Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κ/πόλεως τόμ. ΙΕ'. 1884, σ. 12. 13.

[4] Milkowits, Μνημεῖα τῆς Σταυροπηγιακῆς Ἀδελφότητος τῆς Λεοντοπόλεως, (ρωσ.) Ἐν Λβὼφ 1895 - 8, σ. 113 - 119. A. Krilovsky, Ἡ ἐν Λεοντοπόλει Σταυροπηγιακὴ Ἀδελφότης (ρωσ.) Ἐν Κιέβῳ 1904, σ. 30 - 35.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
20/04/2024 18:57:02 EEST - 18.217.144.32

νικὴν γλῶσσαν, ὡς ἀναγράφει σημείωσις τοῦ σῳζομένου ἑλληνικοῦ κειμένου[1].

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ παρέμεινεν ἐν Λεοντοπόλει ἐπὶ μῆνας, διότι τῇ 19 Μαΐου 1586 ὁ Βοεβόδας τοῦ Τσερνιγόβου, Πέτρος Χβοροστίνην, εἰδοποίει τὸν Τσάρον Μόσχας Θεόδωρον α΄ Ἰωάννοβιτς (1584-1598), ὅτι ἔμποροι ρῶσοι, προερχόμενοι ἐκ Κ/πόλεως καὶ ἀφικόμενοι εἰς Τσερνίγωφ, ἐπληροφόρησαν ὅτι εἶδον ἐν Λεοντοπόλει τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ καὶ ἔμαθον ὅτι μεταβαίνει εἰς Μόσχαν, ἀγνοοῦσιν ὅμως ἂν θὰ μεταβῇ διὰ Τσερνιγόβου ἢ διὰ Σμολένσκης. Ἐζήτει δὲ τὰς διαταγὰς τοῦ Τσάρου περὶ ὑποδοχῆς τοῦ Πατριάρχου, ἂν θὰ διήρχετο τοῦ Τσερνιγόβου.

Ὁ Τσάρος ἔσπευσε νὰ ἐκδώσῃ τὰς σχετικὰς διαταγὰς περὶ τῆς τιμητικῆς αὐτοῦ ὑποδοχῆς. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης προὐτίμησε τὴν διὰ Σμολένσκης ὁδόν, εἰδοποίει δὲ ὁ Βοεβόδας τῆς Σμολένσκης Ἀνδρέας Σχεβερδὶν τὸν τσάρον ὅτι καταφθάνει μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας συνοδεία ἐκ 14 ἀνδρῶν καὶ 19 ἵππων.

Εἰς Σμολένσκην ἀφίκετο ὁ Πατριάρχης τὴν 5 Ἰουνίου 1586, ἐγένετο δὲ δεκτὸς μετὰ τιμῶν, 12 βέρστια πρὸ τῆς πόλεως. Ἀπέστειλεν ἐκεῖθεν πρὸς τὸν τσάρον τῆς Μόσχας γράμμα, ἐξυμνῶν τοῦτον ὡς ἥλιον θερμαίνοντα καὶ φωτίζοντα τὴν πάσχουσαν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐζήτει δὲ τὴν ἄδειαν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν Μόσχαν, «διότι γέγραπται, ἔλεγεν, ὁ δεχόμενος προφήτην ἐν ὀνόματι προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται καὶ ὁ δεχόμενος πατριάρχην ἐν ὀνόματι πατριάρχου μισθὸν πατριάρχου λήψεται»[2].

Ὁ ρῶσος ἡγεμὼν εὐχαρίστως συγκατετέθη εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἐπίσκεψιν. Πρώτην φορὰν ἡ Μόσχα ἔμελλε νὰ ἴδῃ ὀρθόδοξον χριστιανὸν Πατριάρχην. Διότι οὐδεὶς πρὸ τοῦ Ἰωακεὶμ ἐσκέφθη νὰ πράξῃ τοιοῦτόν τι. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ὅπως γίνωσιν οὐχὶ μία ἀλλὰ τρεῖς ὑποδοχαὶ καθ' ὁδόν, ἀπὸ Σμολένσκης εἰς Μόσχαν. Κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπεδέχθη τὸν Πατριάρχην ὁ Βογιάρος Ἰβὰν Βσεβολόζκης.

Εἰς Μόσχαν ἀφίκετο ὁ Ἰωακεὶμ τῇ 17 Ἰουνίου, ἐφιλοξενήθη δ' ἐν τῇ οἰκίᾳ Σερεμέτιεφ. Ἀλλ' ἡ παρουσίασις αὐτοῦ πρὸ τοῦ τσάρου ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ἀνεβλήθη ἐπί τινας ἡμέρας. Ὁ ρῶσος ἡγεμὼν ἤθελε νὰ πληροφορηθῇ ἐξωδίκως πρότερον τοὺς σκοποὺς τοῦ ταξειδίου τοῦ Πατριάρχου, τὰς διαθέσεις αὐτοῦ καὶ τὰς σκέψεις ἐξ ὁμιλιῶν πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτόν.

Τέλος τὴν 25 Ἰουνίου ἐγένετο ἡ πανηγυρικὴ μετάβασις τοῦ Πατριάρχου εἰς τ' Ἀνάκτορα. Ὁ τσάρος Θεόδωρος Ἰβάνοβιτς ὑπεδέχθη αὐτὸν καθήμενος ἐπὶ θρόνου καὶ περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν Βογιάρων. Ἠγέρθη

---

[1] Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν) Ἐπιστολὴ Ἰωακεὶμ Ε' Πατριάρχου Ἀντιοχείας, «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» Ἀλεξανδρείας, τόμος ΚΓ΄. 1924, σ. 308-312.

[2] P. Nicolaevsky, ἱερέως, Ἵδρυσις τοῦ Πατριαρχείου Ρωσίας, Περιοδ. «Χριστιανικὸν Ἀνάγνωσμα» Πετρουπόλεως (ρωσ.) 1879, σ. 370.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
20/04/2024 18:57:02 EEST - 18.217.144.32

μικρόν τι, ὁ δὲ Πατριάρχης ηὐλόγησεν αὐτὸν καὶ διηρώτησε τὰ τῆς ὑγείας του. Ὁ Πατριάρχης ἔδειξε εἰς τὸν τσάρον, πιθανῶς ἐν ρωσικῇ μεταφράσει, Ἐγκύκλιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περὶ τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας καὶ προσήνεγκεν ὡς δῶρα διάφορα ἅγια λείψανα, ὡς συνήθως ἔπραττον οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Μόσχαν [1]. Δεχθεὶς ταῦτα μετ' εὐλαβείας ὁ τσάρος, παρεκάλεσε τὸν Πατριάρχην ὅπως καθήσῃ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ τὸν προσεκάλεσεν ὅπως τὴν μεσημβρίαν συγγευματίσῃ μετ' αὐτοῦ.

Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ὁ Πατριάρχης ἐπεσκέφθη τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἔνθα εὑρίσκετο ὁ Μητροπολίτης Μόσχας Διονύσιος (1581 - 1586), ἐνδεδυμένος ἅπασαν τὴν ἀρχιερατικὴν ἀμφίεσιν καὶ περιστοιχιζόμενος ὑπὸ πολλῶν Ἀρχιερέων καὶ ἄλλων κληρικῶν, ἐνδεδυμένων καὶ τούτων χρυσοκεντήτους στολάς. Ὁ Μητροπολίτης Διονύσιος ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατῆλθεν ὀλίγα βήματα καὶ ὑποδεχόμενος τὸν Πατριάρχην ηὐλόγησε πρῶτος αὐτόν! Διότι ὁ Διονύσιος, «ὁ σοφὸς γραμματικός», κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῶν ρώσων, ὡς μητροπολίτης Μόσχας τῆς «τρίτης Ρώμης» καὶ πασῶν τῶν Ρωσιῶν, προϊστάμενος Ἐκκλησίας ἐλευθέρου Κράτους, ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀνώτερον τοῦ χάριν ἐλεημοσύνης ἐπισκεπτομένου αὐτὸν Πατριάρχου Ἀντιοχείας [2]. Ὁ Ἰωακεὶμ ἐφάνη μὲν δυσαρέστως ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς εὐλογίας τοῦ ρώσου μητροπολίτου, ἀλλ' ἀπέκρυψεν ἐξ ἀνάγκης τὴν δυσαρέσκειαν αὐτοῦ. Εἶπε μόνον ὅτι κανονικώτερον θὰ ἦτο ὁ μητροπολίτης νὰ λάβῃ εὐλογίαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου.

Ὁ Ἰωακείμ, μετὰ τοῦτο, σταθεὶς παρὰ τὸν ἡγεμονικὸν θρόνον, παρηκολούθησε τὴν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν, μεθ' ἣν μετέβη εἰς τ' Ἀνάκτορα διὰ τὸ γεῦμα. Τοῦτο παρετέθη ἐν τῇ χρυσῇ αἰθούσῃ, ἐκάθησε δὲ ὁ Πατριάρχης δεξιᾷ τοῦ Τσάρου ἐν ἰδιαιτέρᾳ τραπέζῃ. Μετὰ τὸ γεῦμα ἀπεσύρθη εἰς τὴν οἰκίαν Σερεμέτιεφ [3].

Ἡ ἀπροσδόκητος ἄφιξις τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας παρέσχεν ἀφορμὰς εἰς ζωηροτάτας ἐν Μόσχᾳ συζητήσεις περὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης ἱδρύσεως Ρωσικοῦ Πατριαρχείου ἐν Μόσχᾳ. Ἡ ἰδέα αὕτη πρὸ πολλοῦ ἀπησχόλει τοὺς ρώσους, ἐνεκολπώθη δὲ αὐτὴν ὁ Τσάρος Θεόδωρος, ὅστις τὸ πρῶτον ἀνεκοίνωσε τὰς σχετικὰς σκέψεις του ἐν μυστικῇ συνεδρίᾳ τοῦ Συμβουλίου τῶν Βογιάρων, εἰπὼν ὅτι ἡ θεία Πρόνοια ἀπέστειλεν εἰς Μόσχαν τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ πρὸς πραγματο-

---

[1] N. Capterev, Χαρακτὴρ τῶν σχέσεων τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολὴν κατὰ τὸν ιστ' καὶ ιζ' αἰῶνα (ρωσ.) Ἐν Μόσχᾳ 1885, σ. 60 ἑξ.

[2] N. Capterev, Ἔνθ' ἀν. σ. 26 ἑξ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (Ἀρχιεπισκ. Ἀθηνῶν) Οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων ὡς πνευματικοὶ χειραγωγοὶ τῆς Ρωσίας κατὰ τὸν ιζ'. αἰῶνα. Ἐν Ἱεροσολύμοις 1907, σ. 13. 14.

[3] A. Mouraviev, Ἔνθ' ἀν. σ. 172 - 176.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
20/04/2024 18:57:02 EEST - 18.217.144.32

ποίησιν τῆς σκέψεως ταύτης. Ἡ πρότασις τοῦ τσάρου ἐγένετο ἀποδεκτή, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ἀποσταλῇ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ ὁ Βόρις Γοδούνωφ, ἵνα διαπραγματευθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Φαίνεται ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὑπέδειξεν ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι ἁρμόδιος, ὅθεν παρεκλήθη ὅπως ἐπιστρέφων εἰς τὴν Ἀνατολὴν διαβιβάσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ρώσων πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας, πρὸς τὰς Μονὰς τοῦ Σινᾶ καὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους, ἵνα διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀποφάσεως συντελεσθῇ τὸ μέγα τοῦτο ἔργον διὰ τὴν Ρωσίαν. Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ, ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, καταδυναστευομένων ὑπὸ τῶν Τούρκων, διὰ τὰς πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσίας τοῦ τσάρου τῆς Ρωσίας, ὑπεσχέθη ὅτι ἐπανακάμπτων εἰς τὴν Ἀνατολὴν θὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν περὶ ἱδρύσεως τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου, «τὸ μέγα ἔργον τοῦτο, εἶπεν, εἶναι ἔργον Συνόδου, ἐγὼ δὲ μόνος δὲν δύναμαι νὰ προβῶ εἰς αὐτό».

Ταῦτα διεβιβάσθησαν πρὸς τὸν Τσάρον, ὅστις, εὐχαριστηθείς, ἀπέστειλε πλούσια δῶρα πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ διέταξε νὰ παρασκευάσωσι τὰ πρὸς ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ Μόσχας.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διαβιβάσῃ εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὴν παράκλησιν τῶν Ρώσων περὶ ἱδρύσεως τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχείου [1].

Τῇ 1 Ἰουλίου ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὰς Μονὰς τῆς Μόσχας, μετὰ δὲ τὴν παρασχεθεῖσαν συγκατάθεσιν τοῦ τσάρου, τῇ 4 Ἰουλίου ἐπεσκέφθη τὴν περίφημον Μονὴν Τσούδωφ καὶ τὴν Λαύραν τοῦ ἅγ. Σεργίου, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν. Τῇ 17 Ἰουλίου ἐπεσκέφθη τὸν τσάρον πρὸς ἀποχαιρετισμόν, λαβὼν καὶ πάλιν πλούσια δῶρα. Ὁ τσάρος δὲν ἐκράτησεν αὐτὸν εἰς γεῦμα, ἀλλὰ διέταξε νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸν τροφαί.

Μετὰ τοῦτο ὁ Πατριάρχης μετέβη εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῶν Ἀρχαγγέλων, ἔνθα ὁ Αὐλικὸς Κλῆρος ἐτέλεσε δεήσεις ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου δὲν ἐπεσκέφθη τὴν φορὰν ταύτην, πάντως δ' ἀπεχαιρέτισε τὸν μητροπολίτην Διονύσιον, καίτοι τηρήσαντα ἔναντι αὐτοῦ ἀγέρωχον στάσιν.

Τῇ 11 Αὐγούστου ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἐγκατέλιπε τὴν Μόσχαν, τιμητικῶς προπεμφθείς, συνώδευσε δὲ αὐτὸν ὁ Μιχαὴλ Ὄγαρκωφ, κομίζων βοηθείας τοῦ τσάρου πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὰς Μονὰς τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἔχων προφανῶς ἐντολὴν ἵνα παρακολουθήσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου [2].

Πότε ἀκριβῶς ἐπανέκαμψεν ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ εἰς τὴν Ἀνατολὴν

---

[1] Αὐτόθι, σ. 177. 178. 179 - 182.

[2] Αὐτόθι, σ. 144.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
20/04/2024 18:57:02 EEST - 18.217.144.32

δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Εἶχεν ὅμως παρέλθει ἔτος ὁλόκληρον ἀγωνιώδους ἀναμονῆς τῶν Ρώσων, μόλις δὲ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1587 ἀφίκετο εἰς Μόσχαν ὁ ἕλλην Νικόλαος, δηλώσας ὅτι ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου β' (1572-79. 1580-84. 1586-95) καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Ἰωακείμ, ἵν' ἀνακοινώσῃ ὅτι οἱ εἰρημένοι Πατριάρχαι συνεκάλεσαν εἰς Σύνοδον τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, πρὸς ἵδρυσιν τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου.

Κατ' ἄλλας τινὰς εἰδήσεις οἱ συνοδεύσαντες τὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ ἀπεσταλμένοι τοῦ τσάρου εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἐπιστρέψαντες εἰς Μόσχαν, ἐπληροφόρησαν ὅτι οἱ Πατριάρχαι ἐδέχθησαν μὲν τὴν ἵδρυσιν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, κατ' ἀρχήν, ἀλλ' ὅτι ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῇ εἰς Μόσχαν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἱερεμίας. Ἡ πληροφορία αὕτη δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν πορείαν τῶν περαιτέρω γεγονότων καὶ πρὸς τὴν στάσιν ἐν γένει τοῦ Ἱερεμίου β' πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Ρώσων περὶ ἱδρύσεως τοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ μόνου αὐτοῦ, κατὰ τὴν εἰς Μόσχαν μετάβασίν του.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ ἐξεπλήρωσε τὴν πρὸς τοὺς Ρώσους δοθεῖσαν ὑπόσχεσίν του, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ πρότασις αὐτοῦ συνεζητήθη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου β' καὶ ὅτι κατ' ἀρχὴν ἐγένετο δεκτὴ ἡ ρωσικὴ αἴτησις.

Ἀλλ' ὁ Ἱερεμίας β' ἀπεφάσισεν, ὅπως προσωπικῶς μεταβῇ εἰς Μόσχαν καὶ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τῶν Ρώσων ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, χωρὶς νὰ σκεφθῇ ὅτι οἱ Ρῶσοι δὲν θ' ἄφινον νὰ διαφύγῃ αὐτοὺς ἡ μοναδικὴ εὐκαιρία τῆς παρουσίας Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν Μόσχᾳ, πρὸς πλήρωσιν τοῦ διακαοῦς των πόθου περὶ ἱδρύσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Ὄντως δὲ μεταβὰς ὁ Ἱερεμίας β'. τῷ 1588 εἰς Μόσχαν, μετὰ τοῦ Ἱεροθέου Μονεμβασίας, ἐξηναγκάσθη ἐν ἀρχῇ τοῦ ἑπομένου ἔτους νὰ ἱδρύσῃ τὸ Ρωσικὸν Πατριαρχεῖον Μόσχας καὶ νὰ κυρώσῃ τὴν πρᾶξιν ταύτην Συνοδικῶς ἐκ τῶν ὑστέρων. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ προφθάσας ὑπέγραψε τὴν πρώτην Συνοδικὴν ἀπόφασιν περὶ κυρώσεως τῆς πράξεως ἐκείνης [1].

Ἐπανακάμψας ὁ Ἰωακεὶμ εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ἀναλαβὼν περιοδείαν ἀνὰ τὴν Συρίαν ἐδολοφονήθη τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1592 ἐν Χαβράν [2].

Οὕτω δὲ ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ ε' πρῶτος ἐκ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκεφθεὶς τὴν Ρωσίαν, ἤνοιξε τὸν πρὸς αὐτὴν δρόμον

---

[1] Σ. Ζαμπελίου, Καθίδρυσις Πατριαρχείου ἐν Ρωσίᾳ, Ἀθῆναι 1859. - Κ. Σάθα, Βιογραφικὸν σημείωμα περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β'. Ἀθῆναι 1870, σ. 35 ἑξ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν). Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χρονογραφίας τοῦ ιστ' αἰῶνος, Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1912, σ. 30 ἑξ.

[2] G. Mourcos, Περιοδεία τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Μακαρίου εἰς Ρωσίαν κατὰ τὸ α' ἥμισυ τοῦ ιζ' αἰῶνος, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἀρχιδιακόνου Παύλου τοῦ ἐκ Χαλεπίου (ρωσ.). Ἐν Μόσχᾳ 1900, τ. Ι, σ. 188.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
20/04/2024 18:57:02 EEST - 18.217.144.32

εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ λοιποὺς Ἱεράρχας τῆς Ἀνατολῆς, πρῶτος δὲ καὶ ὑπεκίνησε τὸ ζήτημα τῆς ἱδρύσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἔκτοτε ἡ τέως ἀπομεμονωμένη Ρωσία ἦλθεν εἰς ἀμεσωτέρας σχέσεις πρὸς τὴν καταδυναστευομένην Ὀρθόδοξον Ἀνατολήν, τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο συνετέλεσεν εἰς ἀγαθὸν ἀμφοτέρων, καὶ τῆς Ρωσίας, ἥτις, ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἤχθη εἰς μεγάλην καὶ ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ἀκμήν, καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἥτις εὗρε γενναῖον βοηθὸν καὶ προστάτην κατὰ τῶν δυναστῶν.

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
20/04/2024 18:57:02 EEST - 18.217.144.32